

Odpovědnost státu za škodu

Nepodání opravného prostředku proti nezákonnému rozhodnutí může být posuzováno pouze jako nesplnění podmínky dle § 8 odst. 2 zákona č. zákona 82/1998 Sb., resp. § 8 odst. 3 zákona č. zákona 82/1998 Sb.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 3513/2014, ze dne 24.5.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce L. V., zastoupeného Mgr. L.R., advokátem se sídlem v U.O., proti žalované České republice - Ministerstvu zemědělství, se sídlem v P., o zaplacení částky 108 982,60 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 21 C 248/2006, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 2. 2014, č. j. 51 Co 468/2013-122, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou domáhá po žalované částky 108 982,60 Kč s příslušenstvím s tvrzením, že rozhodnutím žalované ze dne 6. 5. 2005, č. j. 39119/2002-6010/2, bylo zrušeno rozhodnutí odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Zlínského kraje ze dne 28. 5. 2002, ŽPZ/1149/125/02Hu (dále též jako „předmětné rozhodnutí“). V důsledku předmětného rozhodnutí, kterým bylo zrušeno tehdy téměř devět let staré pravomocné správní rozhodnutí povolující stavbu „Vodovodní přípojky v hotelu S. v P. L.“ spolu s povolením k odběru podzemní vody ze stávající studny, byl žalobce nucen vybudovat novou studnu. Náklady na vybudování studny požaduje jakožto škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 26. 6. 2013, č. j. 21 C 248/2006-103, zamítl žalobu, že žalována je povinna zaplatit žalobci částku 108 982,60 Kč s 8,75% úrokem z prodlení od 10. 8. 2005 do 31. 12. 2005 a dále z této částky s úroky z prodlení ve výši, která odpovídá ročně výši repo sazby stanovené ČNB platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, v němž trvá prodlení žalované, zvýšeno o 7 procentních bodů od 1. 1. 2006 do zaplacení, to vše do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok I. rozsudku soudu prvního stupně) a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok II. rozsudku soudu prvního stupně).

Městský soud v Praze, jakožto soud odvolací, rozsudkem ze dne 21. 2. 2014, č. j. 51 Co 468/2013-122, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I. rozsudku odvolacího soudu) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II. rozsudku odvolacího soudu).

Soudy v nyní projednávané věci rozhodovaly podruhé, neboť Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 27. 3. 2012, č. j. 28 Cdo 1832/2010-65, zrušil dřívější rozhodnutí soudů v této věci, tj. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 7. 2008, č. j. 51 Co 144/2008-46, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 31. 10. 2007, č. j. 21 C 248/2006-37.

Odvolací soud při (v pořadí druhém) rozhodování o věci vycházel ze zjištění soudu prvního stupně, které rekapituloval tak, že žalobce zajišťoval pro jím vlastněný a provozovaný objekt hotelu dodávku vody ze studny z kravína P. L., a to na základě povolení stavby dle rozhodnutí ze dne 17. 9. 1993 a dle kolaudace ze dne 11. 12. 2000. Dne 28. 5. 2002 bylo vydáno předmětné rozhodnutí, kterým bylo

původní kolaudační rozhodnutí zrušeno. Žalobce proti předmětnému rozhodnutí podal opožděné odvolání, jež bylo rozhodnutím Ministerstva zemědělství ze dne 28. 2. 2003 zamítnuto. Na základě dalšího podnětu ze strany žalobce ministr zemědělství svým rozhodnutím ze dne 9. 3. 2005 zrušil rozhodnutí ze dne 28. 2. 2003 a věc vrátil správnímu orgánu k dalšímu řízení. Následným rozhodnutím ministerstva zemědělství ze dne 6. 5. 2005 bylo odvolání žalobce podané proti předmětnému rozhodnutí zamítnuto a zároveň bylo předmětné rozhodnutí zrušeno s odůvodněním, že zrušením uvedeného rozhodnutí by zpětně došlo k neopodstatněnému zásahu do již nabytých práv.

Co se týká právního posouzení věci, odvolací soud uvedl, že pro úspěšné uplatnění nároku z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím je dle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)(dále jen jako „OdpŠk“) třeba, aby poškozený prokázal, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu nebo že bylo vydáno nezákonné rozhodnutí, že dále došlo ke vzniku škody, tedy že na straně poškozeného došlo ke ztrátě majetkového přínosu, který by poškozený mohl očekávat při obvyklém sledu událostí, nebýt nesprávného úředního postupu, a dále že existuje příčinná souvislost mezi úředním postupem či nezákonným rozhodnutím a vznikem škody, tedy jsou-li nesprávný úřední postup (rozhodnutí) a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku a tudíž je-li doloženo, že nebýt takového postupu, ke škodě by nedošlo. Není pochyb, že v projednávané věci bylo vydáno rozhodnutí ze dne 28. 5. 2002, kterým bylo zrušeno původní kolaudační rozhodnutí ke studni do té doby žalobcem užívané pro zásobování vodou, přičemž toto zrušující rozhodnutí bylo posléze dalším vydaným rozhodnutím ze dne 6. 5. 2005 zrušeno. Stát přitom odpovídá za škodu, která vznikla v příčinné souvislosti s rozhodnutím tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Náklady na vybudování nové studny vynaložené žalobcem po vydání předmětného rozhodnutím však nelze považovat za náklady, jež byly vynaloženy v příčinné souvislosti se zrušením původního kolaudačního rozhodnutí, ale tyto náklady žalobce vynaložil fakticky a výlučně proto, že proti předmětnému rozhodnutí nepodal řádně a včas odvolání, jež by v případě jeho podání mělo devolutivní účinky. Pokud by totiž žalobce opravný prostředek řádně podal, nenabývalo by rozhodnutí ze dne 28. 5. 2002 právní moci a nebyl by žádný důvod pro zbudování nového zdroje vody. Protože ale žalobce řádně a včas opravný prostředek nepodal, mělo to za následek, že musel vybudovat jiný zdroj vody, aby měl zajištěnou dodávku vody do hotelu. Je tudíž správný názor soudu prvního stupně, že tvrzená škoda představující náklady na vybudování nového zdroje vody není v příčinné souvislosti s nezákonností rozhodnutí ze dne 28. 5. 2002, neboť předmětné (posléze zrušené) rozhodnutí není jedinou a hlavní příčinou jejich vzniku, neboť tyto náklady žalobce musel vynaložit z důvodu, že řádně a včas proti předmětnému rozhodnutí nepodal opravný prostředek. Správný je rovněž závěr soudu prvního stupně, že v daném případě nejsou dány žádné důvody zvláštního zřetele hodné dle § 8 OdpŠk, neboť žalobci v podání opravného prostředku žádné objektivní skutečnosti nebránily a na uvedený závěr nemůže mít vliv ani tvrzení, že se jednalo o zmeškání jen o pár dnů. Závěr soudu prvního stupně, že v daném případě nejsou splněny podmínky pro vznik a existenci odpovědnosti státu za takto vzniklou tvrzenou škodu, je proto správný.

Žalobce brojí proti rozsudku odvolacího soudu dovoláním z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. K přípustnosti žalobce uvádí, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního a hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, respektive na vyřešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu eventuálně nebyla vyřešena.

Konkrétně žalobce namítá, že odvolací soud nerespektoval závazný právní názor Nejvyššího soudu vyjádřený v rozsudku ze dne 27. 3. 2012, č. j. 28 Cdo 1832/2010-65, tj. v rozhodnutí vydaném v této

věci. Žalobce zpochybňuje závěr o neexistenci příčinné souvislosti mezi nesprávným úředním postupem a vznikem uplatněné škody, přičemž z uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu cituje: „Pokud totiž žalobce měl hospodářský důvod k využívání samostatného (dřívějšího) vodního zdroje, kupříkladu z důvodu kapacitních, či zcela pochopitelné snaze udržet dosavadní nezávislost hotelu na vlastním (či samostatným využívaným zdrojem vody ze studny sloužící bývalému kravínu), pak jeho krok byl logickým krokem k udržení dosavadního stavu. V této věci se tak nabízí závěr o příčinné souvislosti se zrušením dřívějšího rozhodnutí o zřízení vodovodu a souhlasu s odběrem vody pro hotel žalobce z původní studny u kravína v P. L., a následně vzniklou nutností na straně žalobce docílit uvedení věci do původního stavu.“ Žalobce dále dodává, že v řízení následujícím po rozhodnutí dovolacího soudu bylo navíc najisto postaveno, že žalobce objektivně neměl možnost připojit se v polovině roku 2002 k obecnímu vodovodu, neboť ten byl zprovozněn o několik let později. Zbudování studny bylo z jeho strany tedy zodpovědným postupem. V dovolání je dále namítáno, že jestliže soud dospěl k závěru o neexistenci příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a vznikem škody, bylo nadbytečné zabývat se otázkou, zda zmeškání lhůty k podání odvolání proti nezákonnému rozhodnutí bylo možno vnímat jako případ zvláštního zřetele hodný. Dle žalobce, bylo-li rozhodnuto o neexistenci příčinné souvislosti mezi vydáním nezákonného rozhodnutí a vznikem škody z důvodu zmeškání či nepodání opravného prostředku, je vyloučeno možnost použití § 8 odst. 3 OdpŠk. Dovolání (navzdory výše uvedeným argumentům) uvádí důvody, z jakých by se dle žalobce mělo v jeho případě jednat o situaci, kdy lze prominout nepatrné zmeškání odvolací lhůty. Žalobce v této souvislosti uvádí, že v době, kdy řešil obranu proti nezákonnému rozhodnutí, byl pracovní velmi vytížen. V té době navštívil 4 nebo 5 advokátů, kteří jej odmítli zastupovat s tím, že se jedná o specializovanou problematiku, kterou neřeší. Žalobce rovněž poukazuje na skutečnost, že je právním laikem, a domníval se, že se do odvolací lhůty nezapočítávají dny pracovního volna. Dle žalobceva názoru by bylo v zájmu transparentnosti zákonného poučení o odvolací lhůtě vhodné podrobněji popsat její běh. Žalobce byl též již v roce 2002 středně těžkým diabetikem a v důsledku stresu po obdržení předmětného nezákonného rozhodnutí dostal v červnu roku 2002 těžký hypoglykemický záchvat, což mu bylo ovšem žinantní doposud zmiňovat, neboť je přesvědčen, že již důvody dříve uvedené jsou zvláštního zřetele hodné. V dovolání je dále poukázáno na § 65 odst. 2 zákona č. [71/1967](#) Sb., o správním řízení (správní řád), podle kterého: „Při zrušení nebo změně rozhodnutí správní orgán dbá na to, aby práva nabytá v dobré víře byla co nejméně dotčena.“, přičemž žalobce uvádí, že jeho práva byla dotčena v míře maximální možné. Žalobci se neprominutí jen několikadenního zmeškání jeví být, v kontextu všech okolností, nesprávným. Dále je též citováno z předchozího rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci: „posuzování podmínek vztahujících se k podmínkám uplatnění nároku na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, musí zahrnovat i zkoumání předpokladů uvedených na prvním místě, totiž okolnosti, zda nejde o případ zvláštního zřetele hodný. Takový postup není vyhrazen pouze pro případ, že se výluky z citovaného ustanovení účastník řízení (poškozený) sám dovolává. Jde o povinnost soudu plynoucí z požadavku náležitého výkladu příslušného zákonného ustanovení.“, přičemž žalobce tvrdí, že tato povinnost ze strany soudů splněna nebyla.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že se soudy věci podrobně zabývaly a svá rozhodnutí podrobně odůvodnily. Není pravdou, že by soud prvního stupně nerespektoval právní názory dovolacího soudu v této věci. Oba soudy se podrobně zabývaly příčinnou souvislostí a její existenci mezi nezákonným rozhodnutím a vznikem škody nezjistily. V řízení bylo rovněž odstraněno procesní pochybení, které uvedl Nejvyšší soud ve svém rozsudku. Z uvedených důvodů žalovaná navrhuje dovolání zamítnout.

Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

Podle § 241a odst. 3 o. s. ř. důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněného pod číslem 4/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek: „[m]á-li být dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 proto, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, musí být z obsahu dovolání patrné, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde a od které "ustálené rozhodovací praxe" se řešení této právní otázky odvolacím soudem odchyluje.“

Přípustnost dovolání v první řadě nemůže založit citace § 65 odst. 2 zákona č. [71/1967](#) Sb., správního řádu, ani připojené tvrzení, že byla žalobcova (žalobce dále též jako „dovolatel“) práva zasažena maximálně, neboť takto není vyjádřena žádná právní otázka. Z pohledu přípustnosti dovolání jsou rovněž zcela nevýznamná veškerá tvrzení ohledně možností připojit dovolatelův hotel k obecnímu vodovodu či ohledně nutnosti zbudování vlastní studny. Uváděná tvrzení by mohla mít vliv toliko na posouzení, zda dovolateli škoda vznikla, na čemž ovšem napadené rozhodnutí nezávisí. Není ani zřejmým, z jakého důvodu dovolatel namítá, že soudy nevyhověly požadavkům, jež na jejich postup klade předchozí rozhodnutí dovolacího soudu ohledně zkoumání okolnosti, zda v dané věci jde o případ zvláštního zřetele hodný. Soudy totiž uvedenou okolnost posoudily a dovolání rovněž podrobuje kritice jejich závěry v tomto ohledu učiněné (viz níže).

Z dovolání je ovšem patrné, že žalobce nesouhlasí též s právním posouzením věci, bylo-li soudy uzavřeno, že není dána příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím a vznikem škody na jeho straně. V této souvislosti považuje dovolatel za nelogické, posuzoval-li odvolací soud po zjištění neexistence příčinné souvislosti, zda jsou dány okolnosti zvláštního zřetele hodné dle § 8 OdpŠk. Měly-li pak být okolnosti zvláštního zřetele hodné skutečně zkoumány, považuje je dovolatel za existující s ohledem na skutečnosti, že odvolání proti předmětnému rozhodnutí bylo podáno jen několik dní po skončení odvolací lhůty z důvodu, že dovolatel jako „právní laik“ nesprávně počítal běh odvolací lhůty, že mu bylo ze strany několika advokátů odmítnuto poskytnout právní služby a že v průběhu odvolací lhůty prodělal zdravotní obtíže.

Dovolatel takto dovolacímu soudu předložil otázku doposud v rozhodování dovolacího soudu neřešenou, jež se týká posouzení, zda skutečnost, že poškozený nepodá opravný prostředek proti nezákonnému rozhodnutí, může být posouzena jako okolnost přerušující příčinnou souvislost.

Dovolání bylo shledáno přípustným, neboť předestřená právní otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena.

V rozsahu, v němž je dovolání přípustným, dovolací soud neshledal vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Jak uvedl dovolací soud např. ve svém rozsudku ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4274/2014, uveřejněném pod číslem 93/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek: „Při posuzování příčinné souvislosti mezi odpovědnostním titulem a škodou dosavadní judikatura dospěla k obecnému závěru, že „o vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen takové protiprávní jednání, bez jehož existence by škodný následek nevznikl. Nemusí sice jít o příčinu jedinou, nýbrž i o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, avšak musí jít o příčinu podstatnou. Je-li příčin více, působí z časového hlediska buď souběžně anebo následně, aniž se časově překrývají; v takovém případě je pro existenci příčinné souvislosti nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku škody natolik propojen (prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta postupně případně příčinu další), že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1462/2003). „Je běžné, že se kauzálního děje účastní více skutečností, které vedou ke vzniku škody. Mezi takovými skutečnostmi je však třeba identifikovat právně relevantní příčinu vzniku škody. Z celého řetězce všeobecné příčinné souvislosti (v němž každý jev má svou příčinu, zároveň však je příčinou jiného jevu) je třeba sledovat jen ty příčiny, které jsou důležité pro odpovědnost za škodu. Musí jít o skutečnosti podstatné, bez nichž by ke vzniku škody nedošlo. Pro existenci kausálního nexu je nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku. To znamená, aby prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta případně příčinu další. K přerušení příčinné souvislosti dochází, jestliže nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která vyvolala vznik škody bez ohledu na původní škodnou událost. Zůstala-li původní škodná událost tou skutečností, bez níž by k následku nedošlo, příčinná souvislost se nepřerušuje. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny (conditio sine qua non) – srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, uveřejněný pod č. 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a v něm označené odkazy na literaturu k teorii adekvátní příčinné souvislosti“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 237/2013).“

Podle § 8 odst. 1 OdpŠk, ve znění účinném do 26. 4. 2006, nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

Podle § 8 odst. 2 OdpŠk, ve znění účinném do 26. 4. 2006, nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze přiznat pouze tehdy, pokud poškozený využil možnosti podat proti nezákonnému rozhodnutí odvolání, rozklad, námitky, odpor, stížnost nebo opravný prostředek podle zvláštního předpisu (dále jen "řádný opravný prostředek"), nejde-li o případy zvláštního zřetele hodné.

Důvodová zpráva k § 8 OdpŠk uvádí: „Návrh upravuje blíže podmínky, za nichž vzniká škoda z nezákonného rozhodnutí. Nezákonnost rozhodnutí není třeba a ani není možno zjišťovat až v řízení o náhradě škody, podle návrhu musí být konstatována příslušným orgánem, jenž rozhodnutí pro nezákonnost zruší nebo změní. Jde o orgán, který je podle procesních předpisů k zrušení rozhodnutí oprávněn. Rozhodnutím tohoto orgánu o zrušení nezákonného rozhodnutí je soud rozhodující o náhradě škody vázán. Další podmínkou vzniku nároku na náhradu škody je právní moc rozhodnutí. Protože vykonatelnost rozhodnutí nastává zpravidla až po jeho právní moci, dochází i k eventuelním škodám až poté, co se rozhodnutí stane pravomocným. Další podmínkou vzniku nároku na náhradu škody je vyčerpání všech opravných prostředků, jež lze podat do nepravomocného rozhodnutí. Podání řádného opravného prostředku lze považovat za postup, kterým je možno odvrátit vznik škody a který je plně v rukou účastníka řízení, proto jeho nepoužití půjde k tíži účastníka. V případech zvláštního zřetele hodných bude možno k nesplnění této podmínky nepřihlížet. (...)“

V usnesení ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3240/2010, Nejvyšší soud uvedl: „Z formulace § 8 odst. 2 zákona (odst. 3 po novele provedené zákonem č. [160/2006](#) Sb.) nelze dovodit, že zákonodárce neměl v úmyslu učinit podání opravného prostředku podmínkou pro přiznání nároku na náhradu škody za všech okolností jen proto, že od této podmínky lze odhlédnout v případech zvláštního zřetele hodných. Je pouze na úvaze soudu, aby v každém konkrétním případě dovedl a zdůvodnil, zda existovaly takové okolnosti, pro které se pro účely odpovědnosti státu za škodu podání opravného prostředku nevyžaduje. Co je důvodem zvláštního zřetele hodným, zákon výslovně nestanoví, je tedy na úvaze soudu, které okolnosti konkrétního případu jako takové důvody vyhodnotí. V tomto konkrétním případě soud tuto otázku do své úvahy zahrnul, nelze mu tedy vytýkat, že by při úvaze o aplikaci § 8 odst. 3 zákona pochybil.“

Podmínka stanovená v § 8 odst. 3 OdpŠk vychází z obecné právní zásady prevence (srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 618/08, či důvodové zprávy k OdpŠk a zák. č. [160/2006](#) Sb.), neboť vylučuje odpovědnost státu za okolnosti, kdy poškozený využitím dostupných právních prostředků mohl odvrátit jemu hrozící škodu, ale neučinil tak. Situaci, že nezákonné rozhodnutí vyvolávalo škodlivé následky, tak z části zapříčinil sám poškozený, který mohl a měl využít opravných prostředků, jimiž byl vybaven k obraně proti nezákonným rozhodnutím. Podání opravných prostředků proti rozhodnutím, které (poškozený) účastník vnímá jako škodlivé, lze jednak předpokládat, neb se v zásadě každý snaží limitovat vlastní újmy, jednak je i procesní aktivitou zásadně chtěnou, jelikož přispívá k dosahování vysoké úrovně rozhodování. S ohledem na uvedenou zásadu prevence vzniku škod je nutné trvat na tom, aby nezákonné rozhodnutí bylo odstraněno v co možná nejkratší době (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4389/2013, uveřejněný pod číslem 44/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z výše uvedeného vyplývá, že zákonodárce výslovně počítá v zásadě jen s odškodněním aktivně jednajícího poškozeného, který prostřednictvím podávání opravných prostředků předcházel vzniku škod v důsledku nezákonného rozhodnutí. Tím, že zákonodárce v § 8 odst. 2 OdpŠk, ve znění účinném do 26. 4. 2006 (obdobně pak v § 8 odst. 3 OdpŠk po novele provedené zákonem č. [160/2006](#) Sb.) výslovně vyjádřil podmínku, že nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze přiznat pouze tehdy, využil-li poškozený opravných prostředků vyjádřených v § 8 odst. 2 OdpŠk (resp. § 8 odst. 3 OdpŠk), je nutné tuto podmínku hodnotit jako speciální zákonnou podmínku, nikoliv tedy jako součást příčinné souvislosti.

V základu je tedy rozhodující posouzení, zda byl opravný prostředek podán, aniž by bylo nutné zkoumat, zda by podání opravného prostředku skutečně vzniku škody zabránilo či zabránit mohlo. Na stranu druhou se uplatní též v zákonu vyjádřený korektiv, kdy na podání jmenovaných opravných prostředků není nutné trvat, jedná-li se o případ zvláštního zřetele hodný. Z již zmíněné zásady prevence (ze které § 8 odst. 2 OdpŠk, resp. § 8 odst. 3 OdpŠk, vychází) plyne, že při úvaze, zda jde o

případ zvláštního zřetele hodný, je možné zkoumat okolnost, jaký vliv mohlo mít podání opravného prostředku, jež podán nebyl. Pro příklad je možno zmínit, že Ústavní soud (viz náleze ze dne 6. 12. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 35/09) a následně též Nejvyšší soud (viz rozsudek ze dne 13. 6. 2012, sp. zn. 31 Cdo 2805/2011, uveřejněný pod číslem 121/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) dospěl k závěru, že obviněnému náleží vůči státu nárok na náhradu škody způsobené trestním stíháním, i když nepodal stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, ledaže by tu v konkrétním případě byly dány důvody hodné zvláštního zřetele pro nepřiznání náhrady škody. Uvedený závěr byl přijat mimo jiné z důvodu, že stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání zásadně není dostatečně efektivním opravným prostředkem.

Právní posouzení věci odvolacím soudem, který dospěl k závěru, že nepodání opravného prostředku způsobilo přetržení příčinné souvislosti, tedy není správné. Nepodání opravného prostředku proti nezákonnému rozhodnutí může být posuzováno pouze jako nesplnění podmínky dle § 8 odst. 2 OdpŠk, resp. § 8 odst. 3 OdpŠk.

Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozhodnutí, odvolací soud zvažoval, zda jsou v projednávaném případě dány okolnosti zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 8 odst. 2 OdpŠk, resp. § 8 odst. 3 OdpŠk. Dovolateli je třeba dát za pravdu v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu je do jisté míry nekonzistentní, neboť pokud by byl správný názor odvolacího soudu, že nepodání opravného prostředku proti nezákonnému rozhodnutí je třeba hodnotit jako okolnost přerušující příčinnou souvislost mezi nezákonným rozhodnutím a škodou, nebylo třeba zabývat se otázkou, zda se jedná o případ zvláštního zřetele hodný. Uvedená skutečnost ovšem neznamená, že by samotný závěr o nepřítomnosti okolností zvláštního zřetele hodných byl nesprávný. V napadeném rozhodnutí je dostatečně odůvodněno, že by podání odvolání proti předmětnému rozhodnutí bylo podle obvyklého chodu věcí schopno vyloučit vznik škody. Důvody, kterými dovolatel v předchozím průběhu řízení vysvětloval, proč předmětné rozhodnutí nenapadl včasným odvoláním, dle odvolacího soudu nedosahují úrovně zvláštního zřetele hodné, neboť se nejednalo o důvody, jež by objektivně bránily v podání opravného prostředku. Dovolání neobsahuje argumentaci, která by byla způsobila uvedený závěr zpochybnit, neboť dovolatel toliko opakuje dříve uvedené důvody pozdního podání odvolání, které (ve stručnosti řečeno) neobstojí ve světle právních zásad *ignorantia legis non excusat* (neznalost zákona neomlouvá) a *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patří bdělým). Jestliže je v dovolání tvrzeno, že dovolatel nemohl podat včasné odvolání proti předmětnému rozhodnutí též z důvodu, že prodělal hypoglykemický záchvat, nelze takové tvrzení uplatňovat až v průběhu dovolacího řízení (viz § 241a odst. 6 o. s. ř.).

Pro úplnost patří doplnit, že pokud dovolatel tvrdí, že z jeho strany došlo ke zmeškání odvolací lhůty jen o několik málo dní, nejedná se o skutečnost, jež by sama mohla být posouzena za okolnost vedoucí k závěru o případu hodném zvláštního zřetele. Opravný prostředek může být podán toliko včas, či opožděně, přičemž hodné zvláštního zřetele mohou být shledány důvody, proč ke zmeškání podání došlo.

Jelikož v projednávané věci nevznikla žádná pochybnost ohledně skutečnosti, že dovolatel nepodal odvolání proti předmětnému rozhodnutí, a v rozhodnutí odvolacího soudu bylo výslovně (a to s negativním výsledkem) posouzeno, zda se jedná o případ zvláštního zřetele hodný, dospěl dovolací soud k závěru, že je správný závěr, že žalobci nelze nárok na náhradu škody přiznat, a to vzhledem k nesplnění podmínky uvedené v § 8 odst. 2 OdpŠk ve znění účinném do 26. 4. 2006. Navzdory výše uvedenému nepřiléhavému právnímu posouzení věci je rozhodnutí odvolacího soudu správné, a dovolací soud tedy v souladu s § 243d písm. a) o. s. ř. dovolání zamítl.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)